

Schrift en Leer

A. Lukkien

Schrift en Leer

door A. Lukkien.

Voorwoord

De volgende opstellen zijn eerst verschenen in de Geldersche Post. Ze schijnen slechts weinig met elkander in verband te staan. Maar er is één band, die ze samenbindt, n.l. het beginsel, dat we de Schrift moeten lezen, zooals we ieder ander boek lezen: we moeten gelooven, dat ze zegt, wat ze meent, en meent, wat ze zegt. Wanneer we zoo de Schrift lezen, zullen we wel eens in botsing komen met de overgeleverde meeningen.

Juist omdat ik in de Schrift wil lezen wat er staat, verwijs ik telkens naar de grondtaal. Ik heb voor het z.g. Nieuwe Testament mij gehouden aan de oudste bekende handschriften: het Sinaitische, het Vatikaansche en het Alexandrijnsche, uit de 4e en de 5e eeuw, en ik heb zooveel mogelijk concordant vertaald. Wat dat is, zeg ik in het eerste opstel.

Een mensch is van nature conservatief; ik verwacht dan ook niet, dat ik den lezer zoo maar even van zijn inzicht naar het mijne zal overhalen. Maar wanneer ik den lezer tot de vraag breng, of alles wat wij van der jeugd aan hebben geleerd, wel met de Schrift overeenstemt, dan heb ik mijn doel voor een groot deel bereikt.

Gods genade in Christus is veel grooter dan ons geleerd is. Daarvan wil ik zoo gaarne den lezer overtuigen.

A. Lukkien

de bedeeeling van: "eerst de Jood en ook de Griek" spreken Romeinen, Korinthen, Galaten en Thessalonicensen; over de bedeeeling der verborgenheid spreken Efeziërs, Filippensen en Kolossensen. De Openbaring spreekt over de bedeeeling, die daarna komt: de dag der wraak.

A. Lukkien

1 Bijbelvertaling

De Heilige Schrift is ons gegeven in het Hebreuwsch en in het Grieksch, en wij lezen ze dus in vertaling. Dat is jammer, want nu is ze door de handen van menschen gegaan. Ge zult zeggen, dat de schrijvers ook menschen waren, maar hun schrift is theopneustos, door God ingeademd, bezield, (2 Tim. 3:16.) en Paulus noemt dan ook de Schriften van het O.T. de woorden Gods. (Rom. 3:2.) Hoe bekwaam nu ook de vertalers mogen zijn, en hoe goed ze het ook mogen meenen, toch bestaat altijd het gevaar, dat ze vertalen onder den invloed van hun eigen inzicht of van het inzicht van hun kerk of hun richting. Ieder, die verschillende vertalingen vergelijkt, zal dat opmerken. Ik geef eenige voorbeelden.

De Roomsche vertaling van Van Tichelen vertaalt in Jak. 5:14 in plaats van ouderlingen der gemeente: priesters der kerk. Wanneer deze vertaler het woord presbyteros altijd vertaald had door ouderling, en hiercus altijd door priester, dan zou hij deze fout niet hebben gemaakt.

De Statenvertaling vertaalt het Hebreuwsche woord kohen altijd door priester. Maar wanneer Jozef trouwt met Asnath, de dochter van Potifera, kohen van On, dan vertaalt ze tot driemaal toe kohen door overste, (Gen. 41:45, 50; 46:20.) alsof ze het wil verbloemen, dat Jozef trouwt met de dochter van een Heideuschen priester.

In de Proeve van een nieuwe vertaling voor het Ned. Bijbelgenootschap lees ik in Rom. 5:19: "Gelijk door de ongehoorzaamheid van dien éenen mensch talloos velen zondaren geworden zijn, zoo zullen ook door de gehoorzaamheid van dien anderen talloos velen rechtvaardigen worden." De Statenvertaling heeft voor talloos velen: velen, en in plaats van: zondaren geworden zijn, en: zullen rechtvaardigen worden, heeft ze: tot zondaren gesteld zijn, en: zullen tot rechtvaardigen gesteld worden. Zoo staat het in het Grieksch, behalve dat in plaats van velen: de velen moet

worden gelezen. Waarom geeft die Proeve dan “talloos velen,” en waarom laat ze het gesteld worden weg? Dat is geen vertalen meer; dat is: eigen meening zeggen.

Nog een voorbeeld: In 1 Tim. 4:10 zegt de Statenvertaling: “Die een Behouder is aller menschen, allermest der geloovigen.” Het Grieksch heeft daar voor Behouder: sooter. Dat woord vertaalt de Statenvertaling overal door Zaligmaker, behalve hier en in Ef. 5:23. Waarom hier ook niet? Waren de vertalers bang, dat de menschen zouden lezen, wat er staat: dat Hij een Zaligmaker is van *alle* menschen? (Nog erger doet het de vertaling Voorhoeve, die sooter overal vertaalt door Heiland, maar hier door Onderhouder.)

Zijn zulke fouten niet te voorkomen? Voor een groot deel wel. Wanneer de vertaler zich maar geheel onder den tekst stelt. Ik bedoel, dat de vertaler uit de Schrift moet zien, wat de woorden beteekenen en welke Nederlandsche woorden hij dus moet gebruiken.

Als voorbeeld kies ik het Grieksche woord psychè. Dat woord is meer dan zestig maal vertaald door ziel. Maar in Mark. 3:4 en in Luk. 6:9 is het vertaald door mensch, en op ruim twintig plaatsen¹ is het vertaald door leven. Wat is nu de beteekenis van psychè? Is het ziel, mensch of leven? Dat is eenvoudig genoeg na te gaan. Probeer eens, of ge in die ruim tachtig teksten overal het woord mensch kunt gebruiken. Ge ziet, dat het niet gaat. Ge kunt in Openb. 8:9 niet lezen: “schepselen in de zee, die mensch hebben,” en evenmin in Joh. 10:11: “De goede Herder stelt Zijn mensch voor de schapen,” of in Luk 2:35: “Een zwaard zal door uw eigen mensch gaan.” — Probeer hetzelfde met het woord leven, en ge ziet, dat het ook niet gaat. Ge kunt niet lezen in Luk 12:19: “Ik zal tot mijn leven zeggen: Leven, gij hebt vele goederen,” of in Joh 10:24: “Hoe lang houdt gij ons leven op?”

¹Psychè is door leven vertaald in (S.V.) Matth. 6:25; 16:25; Mark. 8:35; Luk. 9:24; 12:22,23; 14:26; 17:33; Joh. 10:11,15,17; 12:25; 13:37; 15:13; Hand. 20:24; 27:10,22; Rom. 16:4; Fil. 1:30; 1 Joh. 3:16; Openb. 8:9; 12:11.

hebben. En dan mogen Jodengenooten als de Kamerling en Cornelius ook meedoen, als type van wat eenmaal volgen zal, wanneer alle volken door Israel tot Christus worden gebracht.

Als Paulus afzonderd wordt tot den dienst onder de heidenen, dan blijft het toch nog: “Eerst de Jood, en ook de Griek;” dan zijn de geloovigen uit de volken Israels geestelijke goederen deelachtig; (Rom. 15:27.) dan noemt Paulus zich nog een dienaar van het nieuwe verbond,² (2 Kor. 3:6.) terwijl hij toch Rom. 9:4 zegt, dat de verbonden van Israel zijn. De geloovigen uit de natiën zijn in de bedeeling van den Romeinenbrief gasten aan Israels tafel. (Ef. 2:19.)

Maar anders wordt dat in de bedeeling der verborgenheid. Dan worden de heidenen mede-erfgenamen en van hetzelfde lichaam en mededeelgenooten der belofte. (Ef. 3:6.) Jood en heiden samen één lichaam; dat was sinds Abraham zoo niet geweest; dat zal ook in de toekomende eeuwen zoo niet zijn; dat is alleen zoo in de bedeeling der verborgenheid. Van deze bedeeling spreekt alleen Paulus, en hij kan het pas doen, als Israel als natie tijdelijk ter zijde gesteld is.

En waar Israel ook heden nog ter zijde is gesteld, geldt voor de geloovigen ook heden nog die bedeeling. Over onze verhouding tot God, over onze voorrechten, onze beloften, onze toekomst, onze taak hebben we dus te lezen in de brieven, die Paulus uit de gevangenis schreef. Al het andere is tot onze leering en bemoediging; al het andere doet ons God kennen en Zijn Christus, maar het spreekt niet over de oikonomia, de huisorde, waaronder Hij ons heeft geplaatst.

Over de bedeeling van Christus' menschheid spreken de vier evangeliën; over de Pinksterbedeeling Hand. 1 tot 12, en voorts Hebreën, Jakobus, Petrus, Johannes en Judas, die deze bedeeling voortzetten tot op den dag van des Heeren wederkomst; over

²Het woord diathèkè is dertien maal door testament en twee en twintig maal door verbond vertaald, maar de vertaling testament deugt niet. God maakt een verbond, niet een testament.

wil hebben, geeft Hij ons ook niet de belofte, dat Hij al onze gebeden verhoort. "Al wat gij den Vader zult bidden in mijn naam, dat zal Hij u geven;" (Joh. 16:23.) wie om Christus' wil alles verlaat, ontvangt honderdvoudig, nu in dezen tijd; (Mark. 10:29,30.) dat zijn beloften, waarvan we bij ondervinding weten, dat ze in onze bedeeling niet vervuld worden. Maar die beloften zijn ons ook niet gegeven. Wij zullen ze tevergeefs zoeken in de brieven van onzen apostel. Neen, wij hebben een betere belofte. "Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten met bidden en smeeken, met dankzegging bekend worden bij God, en de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en zinnen bewaren in Christus Jezus." (Fil. 4:6,7.) De vrede Gods, dat is meer dan honderdvoud.

Wat deze bedeeling ook onderscheidt van alle andere, is dat we geen teekenen en wonderen hebben. Zoolang er sprake was van het koninkrijk, waren er vreemde talen, profetieën, gezondmakingen. Dat zijn de krachten der toekomstige eeuw, en ze deden zien, hoe de toestand zal zijn in de duizendjarige regering van Christus. Maar zoodra het koninkrijk uitgesteld werd, verdwenen ook de krachten. De brieven aan de Korinthiërs zijn er vol van; Romeinen noemt ze ook nog, (15:19.) evenals Galaten, (3:5.) maar na Hand. 28 komen ze niet meer voor. Paulus laat Trofimius te Milete krank achter, en hij kan Epafroditus en Timotheüs niet genezen. Wij moeten naar teekenen en wonderen niet uitzien. Wanneer we 1 Kor. 12:28 vergelijken met Ef. 4:11, dan zien we, dat profetie, gezondmaking, menigerlei talen verdwenen zijn. De Schrift voorzegt van den ongerechtigte, den mensch der zonde, dat zijn toekomst zal zijn in alle kracht en teekenen en wonderen der leugen, (2 Thess. 2:9.) en het beest met de lamshoornen zal zelfs vuur van den hemel doen nederdalen op de aarde voor de menschen. (Op. 13:13.)

Het optreden van den Heer op aarde gold Israel. Ook de Pinksterbedeeling bemoeit zich met Israel. Die bedeelingen zijn het begin van Israëls herstel, naar wat de profeten voorzegt

of in 2 Petr 2:8; "Lot heeft zijn rechtvaardig leven gekweld." — En wanneer ge nu ten slotte de proef neemt met het woord ziel, dan ziet ge, dat ge het overal gebruiken kunt, al klimt het hier en daar eerst wat vreemd, en soms ziet ge, dat de bestaande vertaling dwaas is. In Luk 17:33 staat in de Statenvertaling, dat een mensch zijn leven in het leven zal behouden.

Op deze manier blijkt, dat ziel de vertaling is van psychè. Ziel is iets anders dan leven. Spr. 12:10 zegt: "De rechtvaardige kent het leven van zijn beest." Neen, daar moet staan: hij kent de ziel van zijn beest. En dat dit niet hetzelfde is, leerde ik een keer van een boer. Hij was in zijn jonge jaren een ruwe, woeste kerel geweest, en zijn paarden hadden heel wat van hem te verdragen gehad. Maar hij was een geloovige geworden, en hij vertelde mij: "Dat hebben mijn paarden ondervonden." Het leven van een paard, daar denkt ook de goddelooze aan, want dat leven is hem geld waard, maar de rechtvaardige kent ook de ziel van zijn dier.

Ik gaf als voorbeeld van het opsporen der beteekenis het woord ziel. Als eenmaal vastgesteld is, dat psychè ziel beteekent, dan behoort het ook overal door ziel vertaald te worden. Het inzicht van den vertaler heeft dan verder niets meer te zeggen. Ook als hij zelf in een gegeven geval liever het woord door leven zou willen vertalen, dan vertaalt hij toch ziel. Dat is de *concordante* vertaalmethode: zoo te vertalen, dat men altijd in overeenstemming blijft met zich zelf. Zulk een vertaling begint dus met een woordenlijst samen te stellen, en houdt zich dan, zooveel als maar mogelijk is, aan die woordenlijst.

Voorzoover ik weet, bestaat er tot dusver nog maar één concordante vertaling, alleen van het Nieuwe Testament, en wel in het Engelsch. De bewerker is thans bezig aan zulk een vertaling van het Oude Testament, en een Duitsche vertaling van het Nieuwe is in bewerking. De bewerker verzekert, dat hij door deze vertaling genoodzaakt werd om zeer nauwkeurig de beteekenis van de Grieksche woorden na te gaan, en dat daardoor

op verschillende punten zijn inzicht gewijzigd werd. Zijn inzicht had dus geen invloed op zijn vertaling, maar de vertaling bracht hem tot ander inzicht.

A. Lukkien

genade veel meer overvloedig. (Rom. 5:20.)

In onze bedeeeling is de vergeving van zonden onvoorwaardelijk. Dat was niet zoo in Matth. 6. Lezer, durft gij het "Onze Vader" bidden? Ik niet meer. "Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren." Wanneer ik dus niet ten volle vergeef, ontvang ik van God ook geen vergeving. Bij Paulus hebben we het omgekeerde "Vergevende elkander, gelijk ook God in Christus ulieden vergeven heeft." (Ef. 4:32; Kol. 3:13.) Dat mij de schuld vergeven is, staat dus wel vast, en ik word vermaand ook zoo te vergeven, zonder het dreigement van Matth. 6:15.

In deze bedeeeling is geen wet meer. De wet bestond voor Israel. De wet bestond in de dagen van des Heeren rondwandeling; Zijn Bergrede is een verscherping en vergeestelijking van de wet van Mozes, maar volstrekt geen afschaffing. Maar in de bediening van Paulus bestaat geen wet. De wet was de tuchtmeester, de pedagoog, tot Christus, maar als het geloof gekomen is, zijn wij niet meer onder den tuchtmeester. (Gal. 3:25.) Het kind staat onder de wet, de zoon niet, en het evangelie der voorhuid, dat aan Paulus toebetrouwd is, maakt ons tot volwassen zonen. Zelfs de inzettingen van Hand. 15 gelden niet meer. De Thessaloniësen moeten zich nog houden aan de inzettingen, die Paulus mondeling en schriftelijk heeft gegeven, (2 Thess. 2:15; 3:6.) maar tot de Kolossensen zegt hij: "Wat wordt gij, alsof gij in de wereld leeft, met inzettingen belast?" (Kol. 2:20.) Paulus bestraft de Galatiërs, dat ze dagen en maanden en tijden en jaren onderhouden, (Gal. 4:10.) en hij zegt tot de Kolossensen: "dat niemand u oordeele in spijs of in drank of in het stuk des feestdags of der nieuwe maan of der sabbatten." (Kol. 2:16.) De gemeente in Paulus' bediening kent geen wet, ook niet de wet der tien geboden; zij kent alleen de wet der liefde, en ze houdt het er voor, dat zij der zonde dood is, maar Gode levende in Christus Jezus. (Rom. 6:11.)

Maar omdat God ons in deze bedeeeling als volwassen zonen

2 De onsterfelijkheid van de ziel

Dat de ziel van den mensch onsterfelijk is, dat gelooven alle menschen: Heidenen, Spiritisten, Mohammedanen, Boeddhisten, geloovigen, ongeloovigen. Menschen, die niet in het bestaan van een "Hooger Wezen" gelooven, zeggen toch van hun dooden: "Ze zijn nu gelukkig; ze zijn overgegaan naar betere gewesten." Zoo onuitroefbaar is het geloof aan een onsterfelijke ziel.

En nu is het toch wel opmerkelijk, dat het eenige boek, dat het weten kan, de Heilige Schrift, nergens zegt, dat de ziel onsterfelijk is; integendeel, zij zegt, 1 Tim. 6:16, dat God alleen onsterfelijkheid heeft, en dat Hij, die het leven heeft in Zich zelf, ook den Zoon gegeven heeft, het leven te hebben in Zich zelf. (Joh. 5:26.) Dat de mensch een onsterfelijke ziel heeft, zegt de Schrift nergens, met geen enkel woord.

Weet ge, wie alleen in de Schrift vertelt, dat de mensch onsterfelijk is? Satan.

God had tot den mensch in den hof van Eden gezegd: "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven." De slang zeide tot de vrouw: "Gijlieden zult den dood niet sterven." En nog altijd geloof de mensch het woord van Satan liever dan het woord van God. En wanneer we dan voor onze oogen zien, dat de mensch sterft, dan zeggen we: "O, dat is het lichaam, dat sterft, maar de ziel blijft leven." Terwijl God zegt: "De ziel zal sterven."

Lees maar Ezech. 18:20: "De ziel, die zondigt, die zal sterven." Het is niet het lichaam, dat zondigt, maar de ziel, en die ziel sterft. Dat de ziel sterft, leest ge ook in Num. 23:10; Richt. 16:30; Job 36:14; Jona 4:8; Ezech. 13:19. Ook in Mark. 3:4 en Luk. 6:9, maar daar heeft de Statenvertaling willekeurig mensch vertaald, terwijl er psyché, ziel, staat.

"De bezoldiging der zonde is de dood." zegt de Schrift. Neen, zeggen de menschen, de bezoldiging der zonde is een eindelooos leven in ellende. Nu is er geen grooter tegenstelling dan tusschen

waarmee wij overkleed zullen worden, en dien brief schreef hij vlak voor zijn gevangenneming. Maar wanneer Israel ter zijde gesteld is, en Paulus de bedeeling der verborgenheid kan openbaren, dan is bijna het eerste woord dat hij schrijft: "die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening onder de hemelingen in Christus," (Ef. 1:2; en tois epouraniois: onder de hemelingen, en niet: in den hemel.) en dan hooren we, dat God ons mede zet onder de hemelingen in Christus Jezus, (Ef. 2:6.) dat we aan de overheden en de machten onder de hemelingen de veelvoudige wijsheid Gods bekend maken, (Ef. 3:10.) dat we den strijd hebben tegen de geestelijke boosheden onder de hemelingen. (Ef. 6:12; en tois epouraniois; niet: in de lucht.) Dat een geloovige bij zijn opstanding naar den hemel gaat, is nergens anders in de Schrift te lezen dan in Paulus' brieven uit de gevangenis en in 2 Kor. 5:1.

In deze bedeeling, en ook reeds in Paulus' vroegere brieven, vinden we een rijker evangelie dan ergens elders: het evangelie der toerekening. Het woord toerekenen komt in Rom. 4 wel elf maal voor. De gerechtigheid van Christus wordt den zondaar toegerekend, alsof het zijn eigen gerechtigheid was. Hij behoef er niets voor te doen. Een eisch tot bekeering, zooals in de evangeliën, wordt niet gesteld. Paulus gebruikt het woord bekeeren in de brieven uit de gevangenis niet eenmaal.

Een beoordeeling naar de werken kent deze bedeeling niet. Wanneer de onbarmhartige dienstknecht van Matth. 18 zijn mededienstknecht geen genade bewijst, dan wordt de schuld, die hem reeds kwijtscholden was, hem weer toegerekend. Bij Paulus daarentegen is het heil voor dengene, die niet werkt. Paulus is de prediker van de absolute genade. Daarom kan de geloovige in de bedeeling der verborgenheid ook niet verloren gaan. In Hebr. 6 wordt gesproken over geloovigen, die afvallig worden, en voor wie geen herstel mogelijk is. Paulus daarentegen juicht, dat geen schepsel ons scheidt kan van de liefde Gods in Christus Jezus. (Rom. 8.) Waar de zonde meerder wordt, is de

dood en eindeloos leven, maar de Christenheid zegt, dat in dit geval dood eindeloos leven beteekent. Men spreekt dan nog wel van eeuwigen dood, en men bedoelt eeuwig leven.

Zoo iets doet men alleen met de Schrift. Wanneer we in een ander boek lezen van dood, dan denken we aan dood en niet aan leven.

Dat de dooden dood zijn, zegt de Schrift anders duidelijk genoeg. "De levenden weten, dat ze sterven moeten, maar de dooden weten niet met al; zij hebben ook geen loon meer, maar hun nagedachtenis is vergeten; ook is alreede hun liefde, ook hun haat, ook hun nijdigheid vergaan. Er is geen werk, noch verzinning, noch wetenschap, noch wijsheid in het graf, waar gij heengaat." (Pred. 9:5,6,10.) — "In den dood is Uwer geen gedachtenis; wie zal U loven in het graf?" (Ps. 6:6.) — "Wat gewin is er in mijn bloed, in mijn nederdalen tot de groeve? Zal U het stof loven? Zal het Uw waarheid verkondigen?" (Ps. 30:10.) — "Zal Uw goedertierenheid in het graf verteld worden, Uw getrouwheid in het verderf? Zullen Uw wonderen bekend worden in de duisternis, en Uw gerechtigheden in het land der vergetelheid?" (Ps. 88:12,13.) — "De dooden zullen den Heer niet prijzen, noch die in de stilte zijn nedergedaald?" (Ps. 115:17.)

Zeg nu niet, dat dit oud-Joodsche voorstellingen zijn; Paulus zou u antwoorden: "Neen, het zijn woorden Gods." (Rom. 3:2.)

De dood is volgens de Schrift een toestand van onbewustheid en komt daarin overeen met den slaap. Daarom wordt in de Schrift de dood zoo vaak een slaap genoemd, bij voorbeeld in de geschiedenis van Lazarus en van het dochtertje van Jairus. Zie ook Jer. 51:39 en 57; Deut. 31:16; Job 3:11-13; Dan. 12:2. Daarom heet het ook van de gestorvenen: Ze zijn ontslapen. Voor wie gezond slaapt, sluit het oogeblik van ontwaken onmiddellijk aan bij het oogeblik van inslapen; evenzoo sluit het oogeblik der opstanding voor het bewustzijn onmiddellijk aan bij het oogeblik van sterven. De doode bestaat, maar hij weet er zelf

1. De bedeeeling van de vleeschwording des Woords:

- (a) prediking van het Koninkrijk aan de schare tot Matth. 12:50.
- (b) prediking van het lijden en de opstanding aan de discipelen. Matth. 13-28.

2. De Pinksterbedeeeling onder Israel in het boek Handelingen en in Hebreën, Jakobus, Petrus, Johannes en Judas.
3. De bedeeeling van Paulus' priesterlijken dienst, van Hand. 13 tot 28, en in de brieven Romeinen, Korinthiërs, Galatiërs en Thessalonicensen
4. De bedeeeling der verborgenheid, in de brieven, die Paulus uit de gevangenis schreef: Efeziërs, Filippensen en Kolosensen.

De bedeeeling, waarin wij leven, heet in Ef. 3:9 de bedeeeling der verborgenheid. Niet alsof ze nu nog verborgen zou zijn, maar omdat ze van alle eeuwen verborgen was geweest in God. Nu echter openbaart God door den apostel der natiën wat Hij tot zoo lang verborgen had gehouden. Tot dusver was bekend gemaakt, dat het heil tot de natiën zou komen door Israel; nu Israel — voor een tijd — ter zijde werd gesteld, maakte God bekend, dat het heil tot de natiën zou komen zonder tusschenkomst van Israel, en een heil, hooger dan ze ooit door Israel zouden ontvangen.

Aan Israels rechtvaardigen is toegezegd, dat ze de aarde erfelijk zullen bezitten en in de toekomstige eeuw daarop zullen wonen. (Ps. 37:29.) Zij zullen als het priesterlijk en koninklijk volk alle volken tot Christus brengen en alle volken in Zijn naam regeren. Wanneer Paulus onder de natiën werkt en hun zijn eerste brieven zendt: Thessalonicensen, Romeinen, Korinthe en Galaten, dan vertelt hij hun wel, dat ze opgenomen zullen worden den Heer tegemoet in de lucht, maar waar hun toekomstige woonplaats en wat hun taak zal zijn, dat laat hij in het midden. Hij zwijgt er over, en slechts eenmaal, in 2 Kor. 5, spreekt hij over een huis in de hemelen en over een hemelsche woonstede,

onder de heidenen wordt dus een priesterlijke dienst genoemd. Dit komt nog te meer uit in het woord, dat in Rom. 15:16 door bedieners weergegeven is: hierouurgioo. Dat woord is afgeleid van hiereus, priester. Paulus noemt zijn werk onder de heidenen alzoo een priesterlijk werk, en de heidenen zijn de offerande.

Maar waar sprake is van priesterschap en offerande, daar zijn we op Israëlietischen bodem. God heeft aan de heidenen geen priesterschap gegeven. Paulus predikt dus in overeenstemming met wat de profeten hebben voorzegt: "Van degenen, die ontkomen zijn, zal ik zenden naar de vergelegen eilanden. . . . en zij zullen mijn heerlijkheid onder de heidenen bekend maken, en zij zullen al uw broeders uit alle landen den Heer ten spijsoffer brengen." (Jes. 66:19,20.)

Ook de heidenen moeten zich bekeeren en gedoopt worden, doch zij blijven buiten de wet en de besnijdenis; ze moeten zich alleen houden aan wat in het Noachietisch verbond reeds voorgeschreven was: onthouding van bloed. (Hand. 15:20.)

Doch ook deze bedeeeling loopt weidra ten einde. Ook Paulus wordt door Israel verworpen. Te Jerusalem, waar men hem wel wil hooren over Jezus, maar woedend wordt, als hij zegt, dat hij tot de heidenen afgezonden is. (Hand. 22:21,22.) En te Rome, waar hij de Joden het woord van Jes. 6 herinnert. De zaligheid Gods wordt aan de heidenen gezonden. Israel wordt ter zijde gesteld. Voortaan komt het heil tot de natiën niet meer door Israel, zooals de profeten en psalmdichters hebben voorzegt, maar buiten Israel om. Dat is vóór Paulus aan niemand bekend gemaakt. Daarmee begint de bedeeeling der verborgenheid. (Ef. 3:9.) Zij heet zoo, niet omdat ze nu verborgen is, maar omdat ze niet eerder was geopenbaard. In deze bedeeeling leven wij.

We vinden dus:

niet van; hij bestaat nog alleen voor God.

"Ze leven Hem allen," zegt de Heer Jezus daarvan. De sattucessen kwamen tot Hem, die zeiden, dat er geen opstanding is. Om hun te bewijzen, *dat de dooden zullen opstaan*, wees Hij op Mozes, die den Heer noemt den God van Abraham, Izaäk en Jakob. "God is niet een God der dooden, maar der levenden, want ze leven Hem allen." Dat geeft de Heer niet als een bewijs van de onsterfelijkheid der ziel, maar van de opstanding der dooden. (Luk. 20:37,38.)

Onze Heer is Zelf dood geweest. Hij zegt niet: "Mijn lichaam is dood geweest," maar: "Ik ben dood geweest, en zie, ik ben levend in de eeuwen der eeuwen." (Openb. 1:18.) Wanneer de ziel bleef voortleven, waarom moest Hij dan nog opstaan? Toen Hij nog geen lichaam had, kon Hij een wereld scheppen. En zou Hij dan zonder lichaam die wereld niet kunnen verlossen? Maar toen Hij in het graf lag, was Hij dood, en was Hij in de macht van hem, die het geweld des doods had. (Hebr. 2:14.)

Zijn geest was zoo lang in des Vaders handen. "Neemt Gij hun adem weg, zij sterven en zij keeren weder tot hun stof. Zendt gij Uw geest uit, zoo worden zij geschapen," zegt Ps. 104:29 en 30. Men zou het aan de vertaling niet zeggen, dat hier voor adem en voor geest in het Hebreuwsch hetzelfde woord roeach staat. De mensch is een levende ziel ten gevolge van den adem des levens, dien hij ontvangen heeft in zijn neusgaten. De adem maakt den mensch tot een levende ziel. Dat weten wij wel. De adem is het eerste, waarop gelet wordt, als een mensch geboren wordt, en het laatste als hij sterft. Men kan dien adem ook den geest noemen; de adem van den geest des levens, dien ook de dieren hebben. (Gen. 6:17; 7:22.) Is de adem weg, dan is de mensch of het dier een doode ziel. (Lev. 19:28; 21:11; 22:4; Num. 6:11; 9:6,7,10; 19:11,13; Hagg. 2:14.) In al deze teksten staat in het Nederlandsch dood lichaam, maar in het Hebreuwsch doode ziel.

Nog iets. De Schrift gebruikt het woord dood ook in figuur-

lijken zin, om iets af te beelden. Wanneer Jakobus zegt, dat het geloof zonder de werken dood is, zooals het lichaam zonder geest dood is, (Jak. 2:26.) dan maakt hij ons al heel duidelijk, wat dood beteekent. Het geloof zonder de werken doet niets, heeft nergens besef van; het is alsof het niet bestaat; het is niet waar te nemen. Het verkeert in denzelfden toestand, zegt Jakobus, als een lichaam zonder geest. Dat is ook, alsof het niet bestaat; dat heeft ook geen besef. Wanneer Jakobus meende, dat dood levend beteekent, dan zou hij niet een dood geloof tegenover een levend geloof hebben gesteld.

“Zonder de wet is de zonde dood,” zegt Paulus, Rom. 7:8, en in het volgende vers zegt hij, dat bij de komst van de wet de zonde weer levend geworden is. Hij stelt dus dood en levend tegenover elkaar, als licht en duisternis, als kwaad en goed, als wit en zwart, en hij denkt er niet aan, om te veronderstellen, dat dood slechts een andere vorm van leven is.

Uit alles blijkt, dat de dooden niet bewust zijn; ze zijn als slapenden tot den dag der opstanding. Ze zijn niet in de hel of in het vagevuur; zij juichen ook niet voor den troon, zooals men het zoo dikwijls zegt; ze zijn dood en wachten op de opstanding.

A. Lukkien

Christus, en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen;” (Hand. 2:38.) dat is de prediking van Petrus en zijn mede-apostelen. Bekeering en doop, en als Goddelijk antwoord de gave des Heiligen Geestes, openbaar in talen en in profetie.

Maar Israel verwerpt ook deze prediking en wederstaat den Heiligen Geest, zooals Stefanus het hun zegt. (Hand. 7:21.) Stefanus wordt gesteenigd, Jakobus onthoofd. (Hand. 12:2.) Petrus ontkomt alleen door een wonder aan den dood. (Hand. 12:17.) Dan slaat een engel des Heeren Herodes, en we hooren niet meer van prediking onder de Joden te Jeruzalem. Wel zijn er in Hand. 21:20 vele duizenden (eig. tienduizenden: myriaden) van Joden, die gelooven, maar ze zijn allen ijveraars voor de wet. Zoowel Stefanus als Paulus worden beschuldigd, dat ze in eerbied voor de wet te kort komen. De wet en de tempel zijn weer de afgoden van het volk. De Pinksterbedeeling loopt ten einde.

Maar reeds is een nieuwe bedeeling begonnen. Paulus wordt uit de Joodsche Christenheid afgezonderd tot een bijzonder werk. Hij heeft een dubbele taak. Onder de Joden in de verstrooiing predikt hij in de synagoge het Koninkrijk Gods en vermaant hij tot bekeering en geloof, gelijk Petrus en de anderen deden in het land. Maar hij is tevens tot de heidenen gezonden, en hij omschrijft zijn dienst onder hen in Rom. 15:16 in deze merkwaardige woorden: “Opdat ik een dienaar van Jezus Christus zij onder de heidenen, het evangelie Gods bedienende, opdat de offerande der heidenen aangenaam worde, geheiligd door den Heiligen Geest.” Merkwaardig is dit woord, omdat de woorden dienaar en bedienen hier van beteekenis zijn.

Het Grieksche woord voor dienaar is hier leitourgos, en dat woord is alleen hier door dienaar vertaald. In Hebr. 8:2: “een bedienaar des heiligdoms en des waren tabernakels,” wordt het voor den Hoogepriesterlijken dienst van Christus gebruikt, evenals in Hebr. 8:6 Zijn bediening een leitourgia heet, en ook de bediening van den priester Zacharias in Luk. 1:23. Paulus’ dienst

3 Opstanding

Toen de Heer Jezus met Zijn discipelen van den berg der heerlijkheid afkwam, gebood Hij hun, “dat zij niemand verhalen zouden hetgeen zij gezien hadden, dan wanneer de Zoon des menschen uit de dooden zou opgestaan zijn. En zij behielden dit woord bij zich zelf, vragende onder elkander wat het was: uit de dooden opstaan.” (Mark. 9:9,10.)

Die discipelen waren geen sadduceërs; zij geloofden wel zeker, dat de dooden zouden opstaan, want zij kenden de Schriften en de kracht Gods. (Mark. 12:24.) Maar wat het was: opstaan uit de dooden, opstaan van tusschen de dooden uit, opstaan dus, terwijl de andere dooden nog dood bleven, dat wisten zij niet, want daarvan hadden Mozes en de profeten niet gesproken.

En wat de discipelen toen nog niet wisten, dat weten vele geloovigen tegenwoordig ook nog niet. O ja, ze gelooven, dat Christus uit de dooden is opgestaan, maar wat door de profeten Paulus en Johannes gezegd is over een opstanding van tusschen de dooden uit, dat weten ze niet. Ze stellen zich voor, dat op den jongsten dag de dooden zullen opstaan om geoordeeld te worden, evenals de discipelen het geloofden in Markus 9. En wat ze gelooven, is naar de Schrift: voor den grooten witten troon van Openb. 20 staan de dooden klein en groot. Ze maken daarbij echter de fout, dat ze spreken over wederopstanding des vleesches. Dat woord staat nergens in de Schrift, en dus moeten wij het ook niet zeggen. Niet het vleesch is dood, maar de mensch is dood, en niet het vleesch staat op, maar de mensch staat op. En dat opstaan geschiedt niet met hetzelfde lichaam. Men zaait geen korenhalmen, maar zaadkorrels, zegt Paulus, 1 Kor. 15:36,37, en hij legt dat met vele woorden uit in de volgende verzen, tot hij in vers 44 zegt: “Een zielsch lichaam wordt gezaaid, een geestelijk lichaam wordt opgewekt.” (Er staat: sooma psychikon, zielsch lichaam, en niet: sooma fysikon, natuurlijk lichaam. Bij de opstanding dus een lichaam, dat niet meer geleid en bestuurd

hebben ze de zonde gedaan tegen den Heiligen Geest, die niet vergeven wordt, noch in deze atoon, noch in de toekomstige, die van het duizendjarig rijk.

Dan begint de tweede periode. De Heer verbergt Zijn Koningschap. Hij spreekt over het Koninkrijk Gods tot de scharen in gelijkenissen, opdat ze niet zouden verstaan, (Matth. 13:13-15) en Hij verklaart alles alleen aan Zijn discipelen. Deze mogen niet eens meer aan de scharen zeggen, dat Hij de Messias is. (Matth. 16:20.) Maar aan de Zijnen zegt Hij, dat de Messias moet sterven en opstaan. Een nieuw evangelie, dat door slechts weinigen werd aangenomen.

Indien Israel den Heer had erkend, dan zou het Koninkrijk Gods gekomen zijn, en Israel zou het heil aan alle volken hebben gebracht. Dan zou, volgens de profeten, de strijd gekomen zijn tegen den Anti-christ, en daarna zou het duizendjarig rijk der gerechtigheid begonnen zijn. Doch daarmee zou wel voor de aarde het heil gekomen zijn, maar niet voor de hemelen; wel voor de levenden, maar niet voor de dooden. Om de dooden te verlossen uit de gevangenis, moest Hij zelf in den dood ingaan. (Ps. 102:21.) Dat wisten de Joden en hun oversten niet, maar toen ze den Heer kruisigden, deden ze, wat Gods raad te voren bepaald had, dat geschieden zou. (Hand. 2:23; 4:28.)

De bedeeeling van des Heeren persoonlijke tegenwoordigheid op aarde eindigt met Zijn hemelvaart, een wegneming voor een tijd, tot de tijden van de wederoprichting aller dingen, die God gesproken heeft door de profeten. (Hand. 3:21.)

Voor Israel komt een nieuwe bedeeeling. God heeft van hun ongeloof en onwetendheid gebruik gemaakt, om Zijn doel te bereiken: Christus te maken tot het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, en dat door het priesterlijke volk zelf wordt geofferd. Er volgt voor hen op die daad geen straf. Zijn gebed: “Vader, vergeef het hun,” is verhoord; het is hun vergeven. Die vergeving wordt aan Israel gepredikt van Pinksteren af. “Bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van Jezus

wordt door de ziel, maar door den geest.)

Dat de Christenheid in haar belijdenis spreekt van wederopstanding des vleesch, volgt noodzakelijk uit de dwaling van de onsterfelijke ziel. Wanneer de ziel voortleeft, dan behoeft ze niet op te staan, en dan moet alleen op den jongsten dag nog het vleesch opstaan, om den mensch weer compleet te maken. Maar indien de mensch sterft, zooals de Schrift zegt, dan staat de mensch weer op. Op welke wijze, dat kan de fantasie ons niet leeren, maar alleen de Schrift, en zij doet dat onder anderen in 1 Kor. 15, het hoofdstuk van de opstanding.

In dat hoofdstuk spreekt ze ook van verschillende opstandingen. Vers 22 tot 24 zegt: "Gelijk zij allen in Adam sterven, zoo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden, maar een iegelijk in zijn orde: de eersteling Christus; daarna die van Christus zijn, in Zijn toekomst; daarna zal het einde zijn."

Dat de eersteling Christus levend gemaakt is, hebben de discipelen aanschouwd, en wij weten het door het geloof. Maar daarna gebeurt het nog twee keer, dat menschen levend gemaakt worden: die van Christus zijn, in Zijn toekomst; die niet van Christus zijn, in het einde.

Over de levendmaking van hen, die van Christus zijn, spreekt de Schrift door Paulus en door Johannes. Paulus is volgens Rom. 11:13 en Gal. 2:8 de apostel der voorhuid; Johannes is een van de apostelen der besnijdenis. Wat Paulus zegt, betreft dus ons, de gemeente uit de volken, en wat Johannes zegt, betreft Israel. Dat is iets, dat we in de Schrift eigenlijk altijd uit elkaar moeten houden.

Johannes nu spreekt in Openb. 20:4-6 over hen, die onthoofd waren om de getuigenis van Jezus en om het woord Gods, en die het beest en zijn beeld niet aanbeden hadden, en hij zegt, dat zij zullen leven en heerschen met Christus duizend jaren. Dat noemt hij de eerste opstanding. En dat het een opstanding *uit* de dooden is, zegt hij met zooveel woorden: "De overige der dooden werden niet levend, totdat de duizend jaren geëindigd waren."

kunnen brengen, zoo wij de bedeeelingen niet uit elkander houden. De bedeeelingen in het oog te houden, dat is de sleutel tot het verstaan van de Schrift.

Toen de Heer Jezus op aarde kwam, kwam Hij voor Israel. Johannes de Dooper zegt: "Opdat Hij aan Israel zou geopenbaard worden, daarom ben ik gekomen, doopende in water." (Joh. 1:31.) Paulus zegt, dat Jezus Christus een dienaar geworden is der besnijdenis. (Rom. 15:8.) Hij kwam tot het Zijne. Hij bracht hun ditmaal geen wet en geen belofte; Hij bracht hun een evangelie. Zoo luidt Zijn boodschap: "De tijd is vervuld en het Koninkrijk Gods nabij gekomen: bekeert u en geloof het evangelie." (Mark. 1:5.) Ook Johannes de Dooper verkondigde den volke het evangelie. Welk evangelie was dat?

Dat was niet het evangelie van des Heeren dood en opstanding, want toen de Heer daarover tot Zijn discipelen begon te spreken, wilden zij er niet van hooren. "Heer, wees U genadig; dit zal U geenszins geschieden." (Matth. 16:22.) Wat de Heer aan Israel predikte, en liet prediken, was het evangelie van het Koninkrijk Gods; van dat Koninkrijk, dat door de profeten was voorzegd, en dat door Gabriël aan Maria was aangekondigd: "God de Heer zal Hem den troon van Zijn vader David geven, en Hij zal over het huis Jakobs koning zijn in de eeuw." (Luk. 1:32, 33.)

Om aan dat Koninkrijk deel te hebben, moest de Israeliet zich bekeeren, en gelooven, dat Jezus de Messias was. Geloof en bekeering was de eisch. Gerechtigheid, grooter dan die van de farizeërs en schriftgeleerden, was noodig om in dat Koninkrijk in te gaan. "Wat zullen wij doen?" is telkens de vraag aan Johannes.

We kunnen in het leven van den Heer, van Zijn eerste optreden tot Zijn dood aan het kruis, duidelijk twee perioden onderscheiden. Eerst predikt Hij openlijk de aanstaande komst van het Koninkrijk, totdat de tegenstand zóó sterk wordt, dat men Zijn werk toeschrijft aan Beëlzebub en van Hem zegt: "Hij heeft een onreinen geest." (Matth. 12:24; Mark. 3:30.) Daarmee

deeling, de huisorde die in zijn tijd geldig is, hij spreekt ook over de bedeeeling van een toekomstigen tijd, dien hij de volheid der tijden noemt.

Velen van ons hebben nooit geleerd, de bedeeelingen goed te onderscheiden. Wij spreken nog wel van een bedeeeling der wet voor Israel en een bedeeeling der genade voor de gemeente, en we denken er bij voorbeeld niet aan, de spijswetten of de sabbatswetten van Israel te houden, die toch Goddelijke geboden zijn. Maar over het algemeen is het ons niet duidelijk, dat er verschil van bedeeeling is in de Evangelien, in de Handelingen, in den brief aan de Romeinen en in dien aan de Efeziërs.

“Al de Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot leering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing.” (2 Tim. 3:16.) Alle Schrift is vóór ons, maar niet alle Schrift spreekt óver ons. Zij spreekt ook wel eens over onze broeders uit een andere bedeeeling.

Laat me, om dat onderscheid te laten zien, een paar dingen noemen.

Het evangelie, dat Paulus predikte, had tot inhoud, dat Christus gestorven is voor onze zonden, en dat Hij is begraven, en dat Hij is opgewekt. (1 Kor. 15:3, 4.) Het evangelie, dat Johannes de Dooper predikte, en dat de Heer door Zijn twaalf discipelen liet prediken, luidde: “Het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen,” en toen zij dat predikten, wisten zij nog niet, dat de Heer zou sterven en opstaan.

Petrus predikt op den Pinksterdag, dat God “dezen Jezus, dien gij gekruisigd hebt, tot een Heer en Christus heeft gemaakt.” In Matth. 16:20 verbood de Heer Zijn discipelen, dat zij iemand zouden zeggen, dat Hij was Jezus de Christus.

Petrus zegt, dat de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, en vraagt, waar dan de goddelooze en zondaar moet verschijnen. (1 Petr. 4:18.) Paulus gelooft in Hem, die den goddelooze rechtvaardigt. (Rom. 4:5.)

Dat zijn tegenstrijdigheden, die we nooit tot overeenstemming

De Heer Jezus spreekt ook over deze opstanding in Luk. 20:35, waar Hij zegt, dat zij, die waardig worden geacht, de opstanding uit de dooden te verwerven, niet meer trouwen en niet meer sterven.

Paulus spreekt over onze opstanding van tusschen de dooden uit (in Fil. 3:11 noemt hij ze exanastasis, uitopstanding) op verschillende plaatsen. In 1 Thess. 4:13-18 zegt hij, dat wie in Christus gestorven zijn, eerst zullen opstaan en dat zij met de levend overgeblevenen samen zullen worden opgenomen den Heer tegemoet in de lucht. In 1 Kor. 15:51 voegt hij daaraan een verborgenheid toe: de dooden staan op in onverderfelijkheid, en wij worden veranderd: het sterfelijke doet onsterfelijkheid aan. In Fil. 3:21 verduidelijkt hij dat laatste nog eens, waar hij zegt, dat de Heer Jezus Christus ons vernederd lichaam veranderen zal en het gelijkvormig maken aan Zijn heerlijk lichaam. En in Ef. 1:12 zegt hij, dat wij voorhopen in Christus. De gewone vertaling zegt daar, dat wij eerst in Christus gehoopt hebben, maar dat is niet waar; de Joden hebben eerder in Christus gehoopt dan de heidenen, Lazarus en zijn zusters eerder dan Paulus. Neen, de geloovigen uit de bediening van Paulus zijn tous proelpikotas, de voor-gehoopt-hebbenden, degenen, die een voorhoop hebben, een hoop, die eerder vervuld wordt dan de hoop van de anderen.

Johannes spreekt dus van een eerste opstanding van Joodsche martelaars en verdrukten, Paulus, de apostel der genade, zegt, dat wie in Christus zijn, dooden en levenden, wakenden en slapenden, (1 Thess. 5:10.) allen deel hebben aan de opstanding uit de dooden.

“Die van Christus zijn, in Zijn toekomst,” zegt 1 Kor. 15:23. Het is jammer, dat onze Statenvertaling zoo weinig standvastig is. Het woord parousia, dat hier door toekomst vertaald is, beteekent tegenwoordigheid, en is zoo vertaald 2 Kor. 10:10; Fil. 1:26 en 2:12, terwijl het werkwoord pareimi wel dertien maal door tegenwoordig zijn vertaald is. Men had overal, waar in onze vertaling gesproken wordt over de toekomst des Heeren,

het woord tegenwoordigheid moeten gebruiken. Bij toekomst denkt men zoo licht aan een tijdperk; tegenwoordigheid doet denken aan een tijdperk; het tijdperk, dat de Heer Jezus op nieuw tegenwoordig is op aarde. 2 Thess. 2:8 zegt, dat Hij den mensch der zonde zal te niet doen door de verschijning van Zijn tegenwoordigheid; daaruit is af te leiden, dat de Heer eerst onzichtbaar tegenwoordig is, en dat Hij op een gegeven oogenblik Zijn tegenwoordigheid openbaar maakt.

Gedurende die tegenwoordigheid van Christus heeft de opstanding plaats. Gedurende die nieuwe tegenwoordigheid bemoeit Christus Zich weer met Israël; de verharding heeft dan opgehouden. Volgens Rom. 11:25 duurt die verharding, tot de volheid der heidenen ingaat. We kunnen het ons zoo voorstellen: Op een tijd, waarvan ons verder niets bekend is gemaakt, komt Christus op aarde terug, voorloopig nog onzichtbaar. Zijn gemeente gaat Hem tegemoet, en op aarde wordt de Pinksterbedeeling met Israël voortgezet. Israël komt in de groote verdrukking door den mensch der zonde, het beest. Dan maakt Christus Zijn tegenwoordigheid openbaar; het beest wordt overwonnen; Israëls martelaars staan op, en de duizendjarige regeering van Christus begint, terwijl Satan in den afgrond opgesloten is.

Na de duizend jaren wordt Satan een korten tijd ontbonden; hij verleidt de menschen tot een nieuwen opstand, maar dan wordt hij in den poel des vuurs geworpen. En dan komt het oogenblik, waarover de menschen spreken: dat “de wereld vergaat.” Dan staan alle dooden op, en zij worden geroordeeld voor den grooten, witten troon. (Openb. 20.) Maar voor dien troon staat geen enkele geloovige Christen, en geen enkele Israëliet, die de opstanding uit de dooden waardig gekeurd is. Die hadden hun opstanding reeds duizend jaren vroeger.

Voor den witten troon worden de menschen geroordeeld naar hun werken, zooals ook Paulus zegt in Rom. 2. Voor dien troon wordt niet gesproken over het geloof in Christus, niet over Zijn rechtvaardigheid, die den zondaar onniet wordt toegerekend;

7 Bedeelingen

Paulus gebruikt viermaal het woord bedeeling. In Ef. 1:10 vertelt hij van Gods voornemen, om in de bedeeling van de volheid der tijden wederom alles tot één, letterlijk: onder één hoofd, te vergaderen in Christus. In Ef. 3:2 zegt hij: “Indien gij maar gehoord hebt van de bedeeling der genade Gods, die mij gegeven is aan u.” In Kol. 1:25 zegt hij: “de gemeente, welker dienaar ik geworden ben naar de bedeeling Gods, die mij gegeven is aan u, om te vervullen (voltoeien) het Woord Gods.” En dan is er nog een vierde keer, die in onze vertaling niet te vinden is. Ef. 3:9 luidt: “om allen te verlichten (dat ze mogen verstaan) welke de gemeenschap der verborgenheid zij.” Het is gebleken, dat in de oudere handschriften niet staat *koinonomia*, gemeenschap, maar *oikonomia*, bedeeling, zoodat de tekst moet luiden: “welke de bedeeling der verborgenheid zij.”

Het Grieksche woord in deze teksten is *oikonomia*. Dat woord is gevormd van *oikos*, huis, en *nomos*, wet, en het beteekent dus huiswetgeving, regeling van de huishouding. Een *oikonomos* is een man, die in opdracht van zijn meester het huis bestuurt. Het woord is vertaald door huisverzorger in Luk. 12:42: “Wie is dan de getrouwe en voorzichtige huisverzorger?” en in Tit. 1:7: “Een opziener moet onberispelijk zijn als een huisverzorger Gods.” In Luk. 16 in de bekende gelijkenis is het vertaald door rentmeester, en *oikonomia* door rentmeesterschap. Ik geloof, dat huisverzorger en huisbestuur betere vertalingen zijn. Bij een rentmeester denkt men te veel alleen aan geldelijke administratie, terwijl de *oikonomia* de geheele inrichting van de huishouding omvat.

Het is duidelijk, dat dit ook bij Paulus de beteekenis is: de inrichting van de Goddelijke huishouding; de manier, waarop God Zijn verhouding tot de menschen en de verhouding van de menschen onderling regelt. En daarbij blijkt, dat Paulus verschillende bedeelingen onderscheidt. Hij spreekt van de be-

verzoening, waarvoor Paulus het woord apokatalassoo gebruikt, letterlijk afverzoenen. Dat woord komt drie maal voor. In Ef. 2:16 lezen we: "Opdat Hij die beiden (de geloovigen uit de Joden en uit de heidenen) met God in één lichaam verzoenen zou door het kruis." Voorheen was er tusschen die twee vijandschap, maar nu is de Jood verzoend met den heiden en de heiden met den Jood. De verzoening is wederzijdsch. Datzelfde vinden we in Kol. 1:21: "Hij heeft u nu ook verzoend." De Kolossensen hebben aan de roepstem: "Weest met God verzoend," gehoor gegeven; zij hebben de vijandschap afgelegd. Ook hier is de verzoening wederzijdsch.

En wederzijdsch is ook de verzoening in den derden tekst, waarin apokatalassoo voorkomt, Kol. 1:20: "Dat Hij door Christus alle dingen verzoenen zou tot Zich zelf; hetzij de dingen, die op de aarde, hetzij de dingen, die in de hemelen zijn." God is niet alleen verzoend met hemel en aarde, maar hemel en aarde zijn ook verzoend met Hem en hebben de vijandschap afgelegd. Hierbij zij opgemerkt, dat we hier niet te denken hebben aan dingen, voorwerpen; het Grieksch zegt, dat God het al zal verzoenen, hetzij wat op de aarde, hetzij wat in de hemelen is. Alverzoening dus.

Rechtvaardiging uit genade, en verzoening tot het hart van God, dat zijn twee belangrijke trekken van Paulus' Evangelie. En dat is het eenige Evangelie in deze bedeeling. Het volk Israel is — voor een tijd — ter zijde gesteld, en daarmee is ook het Evangelie der besnijdenis voor een tijd buiten werking gesteld. Thans geldt voor Jood en heiden hetzelfde Evangelie, het Evangelie van Paulus.

A. Lukkien

er wordt alleen recht gesproken over de werken. Hun, die het kwade gedaan hebben, wordt vervolgenheid en toorn vergolden, verdrukking en benauwdheid, terwijl hun, die met volharding het goede gedaan hebben, heerlijkheid en eer en vrede wordt geschonken. En daarna wordt wie het kwade gedaan heeft, geworpen in den poel des vuurs, dat is — het staat er twee maal — de tweede dood. Dan zijn ze dus nogmaals dood; ze zijn nog niet levend, onsterfelijk gemaakt.

Maar dan komt het einde volgens 1 Kor. 15:24. Dan geeft Christus het Koninkrijk aan God en den Vader. Dan wordt de laatste vijand, de dood, te niet gedaan; de tweede dood, want de eerste dood was reeds te niet gedaan voor den witten troon. En wanneer die tweede dood te niet wordt gedaan, dan worden allen levend gemaakt, die nog in zijn macht waren.

Zoo zijn ten slotte allen levend gemaakt, die in Adam gestorven waren. Dan heeft Christus Zijn werk ten einde gebracht; dan wordt Hij Zelf onderworpen Dien, die Hem alle dingen onderworpen heeft, en God zal alles zijn in allen.

A. Lukkien

Paulus gebruikt een ander Grieksch woord voor verzoenen: katallassoo, en het is opmerkelijk, dat de andere schrijvers dat woord geen enkele maal gebruiken. Katallassoo is gemaakt van allassoo, veranderen, ("dat ik mijn stem mocht veranderen," Gal. 4:20.) en het wil zeggen neer-veranderen, geheel veranderen, en uit de teksten, waarin Paulus het gebruikt, is duidelijk, dat hij denkt aan een geheele verandering van gezindheid, bijv. in 1 Kor. 7:11: "dat de vrouw met den man verzoene." Die beteekenis heeft het ook in 2 Kor. 5:18: "God heeft ons met Zich zelf verzoend in Christus Jezus," en in vers 19: "God was in Christus de wereld met Zich zelf verzoenende." God heeft ten opzichte van ons en van de wereld een andere gezindheid aangenomen; in plaats dat Hij toornit, zoekt Hij gemeenschap, en nu bidt Hij den mensch: "Laat u met God verzoenen." In dezen laatsten tekst heeft het woord den vorm katallassomai: zich veranderen in gezindheid. Men zou hier beter kunnen vertalen: "Weest met God verzoend."

Evenzoo gebruikt Paulus het woord katallassoo twee maal in Rom. 5:10: "Indien wij, vijanden zijnde, met God verzoend zijn door den dood Zijns Zoons, veelmeer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven."

Van het werkwoord katallassoo hebben we het naamwoord katalagè, dat door verzoening vertaald is en natuurlijk ook weer wijst op de veranderde gezindheid. Het komt voor in Rom. 5:11: "Door Wien wij nu de verzoening gekregen hebben;" in Rom. 11:15: "Israels verwerping is de verzoening der wereld," en in 2 Kor. 5:18 en 19: "Die ons de bediening der verzoening gegeven heeft. . . . Hij heeft het woord der verzoening in ons gelegd."

Altijd is de grondgedachte, dat God verzoend is. De verandering in gezindheid is in deze teksten niet bij ons of bij de wereld, maar God heeft van Zijn kant de vijandschap weggedaan en is gunstig gezind, en in het woord: "Weest met God verzoend," bidt Hij, dat nu ook de mensch de vijandschap moge laten varen en tot andere gezindheid kome jegens God.

En wanneer dat gebeurd is, dan krijgen we de wederzijdsche

schuld niet meer zien, dat is alles; daarbij kan de afstand wel bewaard blijven. En het is even opmerkelijk, dat in het Joodsche gedeelte van het Nieuwe Testament ook altijd het woord gebruikt wordt, dat samenhangt met het schuldoffer: hilaskomai. In de Overzetting der Zeventig, de Grieksche vertaling van het Oude Testament, die een paar eeuwen vóór Christus bewerkt werd, en die blijkens de aanhalingen, ook veelal door den Heer Jezus en Zijn discipelen werd gebruikt, is het woord kapar, bedekken, altijd door hilaskomai weergegeven. We hebben dus ook in het Nieuwe Testament bij hilaskomai altijd aan bedekken te denken, ook al is het door verzoenen vertaald.

Johannes gebruikt het woord twee maal in zijn eersten brief. "Hij is een verzoening voor onze zonden." (2:2.) "God heeft Zijn Zoon gezonden tot een verzoening voor onze zonden." (4:10.) In den Hebreërbrief is Christus de groote Hoogepriester, die de zonden des volks verzoent. (2:17.) Voorts noemt die brief het verzoendeksel van den tabernakel. (9:5.)

Van den tollenaar in den tempel (Luk. 18:13.) zegt de vertaling, dat hij bad: "O God, wees mij zondaar genadig!" Dat is onjuist vertaald; hij bad: "O God, wees met mij verzoend!" en hij dacht dus ook aan het bedekkende bloed.

Paulus zegt in Rom. 3:25, dat God Christus Jezus heeft voorgesteld tot een verzoendeksel door het geloof in Zijn bloed. Niet tot een verzoening, zooals de Statenvertaling heeft, maar ook niet tot een genadetroon, zooals de vertaling Voorhoeve heeft. Dat woord heeft met het Grieksche woord niets te maken. Het woord hilastérion bevat het woord genade niet, en evenmin het woord troon. Genadetroon is een vertaling van Luthers willekeurige vertaling Gnadestuhl. En willekeurig is ook de vertaling van Tekst en Uitleg: zoemiddel, en van de Leidsche: losprijs. Het Grieksche woord duidt de plaats aan, waar de verzoening geschiedt: het deksel van de ark, het verzoendeksel. Het is hetzelfde woord, dat ook in Hebr. 9:5 staat. Christus is de werkelijkheid, waarvan het verzoendeksel een schaduw was.

4

Eeuwig

Wanneer ik het woord opzoek in een verklarend woordenboek, dan vind ik, dat het beteekent: eindeloos, zonder begin of einde, zonder voortgang van tijd. Het is echter niet de vraag, wat het woordenboek zegt, maar wat blijkens het gebruik de beteekenis is in de Schrift.

Het Hebreeuwsche woord voor eeuwig en eeuwigheid is olaam, de Grieksche woorden zijn aioon en aionios. Om te weten, wat die woorden beteekenen, volgen we weer de concordante methode; dat wil zeggen: we zoeken één woord, dat altijd als vertaling dienen kan.

Onze Statenvertaling geeft voor het Hebreeuwsche woord meestal eeuwig en eeuwigheid, maar ook eenige malen: van overlang, van ouds en oud, en bovendien negen maal wereld, en ze vertaalt het Grieksche woord aioon twintig maal door wereld, negentien maal door eeuw en meer dan zestig maal door eeuwigheid, terwijl ze het woord aionios altijd weergeeft door eeuwig.

De woorden, die door eeuwig en eeuwigheid vertaald zijn, komen dus in de oorspronkelijke talen veel vaker voor dan in onze vertaling, en dat brengt ons op het spoor om de juiste beteekenis te vinden. We kunnen bij voorbeeld het woord wereld niet overal gebruiken, waar eeuwigheid staat; ik behoef daar geen voorbeelden van te geven, maar dan weten we meteen, dat wereld niet de goede vertaling is van olaam en van aioon.

Maar het woord eeuwigheid kunnen we ook niet overal gebruiken, in de eerste plaats niet daar, waar wereld vertaald is. Neem bij voorbeeld Ps. 73:12: "Zie, deze zijn goddeloos, noch tans hebben zij rust in de wereld." Daar staat olaam, maar we kunnen niet vertalen, dat de goddeloozen in eeuwigheid rust hebben. We kunnen het woord evenmin gebruiken in 1 Kor. 2:7: "eer de eeuwigheid was," want eeuwigheid is er altijd geweest, volgens de opvatting, die iedereen van dat woord heeft.

Wanneer we de woorden wereld en eeuwigheid niet altijd kunnen gebruiken voor olaam en aitoon, dan blijft het de vraag, of eeuw daarvoor wel dienst kan doen.

Een eeuw is een tijdperk van honderd jaren, maar het wordt ook dikwijls gebruikt voor een tijdperk van onbeperkten duur. We spreken bijv. van de gouden eeuw, de eeuw van Rembrandt, en dat is de oorspronkelijke beteekenis van het woord. We willen dus aan honderd jaren niet meer denken; we denken aan een langdurig tijdperk, dat we immers ook in onze taal wel met een verbasterd Grieksch woord een aeoon noemen.

En nu hoop ik u aan te toonen, dat we het woord eeuwigheid in den zin van oneindigheid dikwijls niet kunnen gebruiken, maar het woord eeuw in den zin van tijdperk wel altijd.

In de eerste plaats wijs ik u op teksten, waar de Schrift zelf zegt, dat eeuwigheid niet eindeloos is. "Hemel en aarde zullen voorbijgaan," heeft de Heer Jezus gezegd. (Matth. 24:35.) Hoe kan dan de Prediker zeggen: "De aarde staat in der eeuwigheid?" (1:4.) De Prediker heeft bij het woord eeuwigheid niet aan oneindigheid gedacht. De Schrift kan niet tegelijk verklaren, dat de aarde eindig en dat ze oneindig is.

Judas zegt in vers 7, dat Sodom de straf van het eeuwige vuur draagt. Maar Ezech. 16:55 zegt, dat Sodom hersteld zal worden tot haar vorigen staat gelijk Samaria en Jerusalem. Het eeuwige vuur van Sodom is dus niet eindeloos.

In Jer. 51:39 en 57 staat, dat de inwoners van Babel en haar vorsten een eeuwigen slaap zullen slapen. En toch leert de Schrift, dat allen, die in de graven zijn, de stem van Gods Zoon zullen hooren en ontwaken. Dan is de eeuwige slaap van Babel niet eindeloos.

Jes. 32:14 zegt, dat de wachtstorens van Jerusalem tot spelonken zullen zijn in eeuwigheid. Maar het volgende vers luidt: "totdat over ons uitgegoten wordt de Geest uit de hoogte." Dan houdt die eeuwigheid op en ze is dus niet eindeloos.

Volgens Ex. 21 moest een slaaf na zes jaren vrijgelaten

De tweede groote waarheid, die we alleen bij Paulus vinden, is de Verzoening.

Het woord verzoenen komt in het Joodsche deel van het Nieuwe Testament ook wel voor, maar het Grieksch heeft daar een ander woord dan in de brieven van Paulus. Het is het woord hilaskomai, verzoenen, met de afgeleide woorden hilasmos, verzoening, en hilastèrion, verzoendeksel, en het spreekt over het bedekken van de schuld door een offer. We vinden het woord hilaskomai in Hebr. 2:17: "Een barmhartig en getrouw Hoogepriester in de dingen, die bij God te doen waren om de zonden des volks te verzoenen," en met dat woord zijn we in den Joodschen tempel of in den tabernakel in de woestijn, waar de Hoogepriester naar Hebr. 9:7 eenmaal 's jaars binnenging om bloed te offeren voor zich zelf en voor des volks misdaden. Hij sprenge dat bloed op het hilastèrion, het verzoendeksel, waarmee de ark des verbonds bedekt was. Dat verzoendeksel heet in het Hebreuwsch kapporeth, en dat woord beteekent alleen deksel, van het werkwoord kapar, dat bedekken beteekent, en dat in het Oude Testament gebruikt wordt overal, waar in onze vertaling verzoenen staat. In de bedeeeling der wet wordt dus, zooals David ook zegt in den 32sten Psalm, de zonde bedekt door het bloed, dat op het verzoendeksel wordt gesprengd, en dat met bloed besprengde deksel bedekt de twee steenen tafelen der wet. De zonde, en eveneens de eisch der wet, is dus zinnebeeldig bedekt door het bloed. God ziet de zonde niet meer, Hij gedenkt ze niet meer. Hij gaat ze voorbij, zooals in Rom. 3:25 staat: "door het voorbijgaan (niet: de vergeving) der zonden, die te voren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods."

Het is opmerkelijk, dat het woord, in het Oude Testament door verzoenen vertaald, bedekken beteekent. Het zegt ons, dat de schuld door het offer bedekt is en dat God er niet meer aan denkt, en dat is een groote genade, maar het zegt ons niets van een andere houding, die God tegen den schuldenaar heeft aangemenen; het zegt ons niets van het hart van God. De

is er een nieuwe gerechtigheid uit de werken ontstaan, waarbij het geloof de eisch is, waaraan de mensch moet voldoen. (Zie Heid. Catech. vragen 20-23.)

Neen, het is juist andersom. Het Evangelie van Paulus is niet: "Geloof dat, en gij zult leven," maar: "Gij zult leven, geloof dat." Het is niet: "Wanneer gij gelooft, dan wordt gij gerechtvaardigd," maar: "Gij zijt gerechtvaardigd, geloof dat."

De rechtvaardigheid Gods, die Hij den zondaar uit genade geeft, bestaat, ook als wij het niet gelooven; ze bestond, eer wij het geloofden en zelfs eer wij zondigden, maar wij hebben er pas het genot van, wanneer we gelooven. Daarom is het *door* het geloof, maar het is niet *om* het geloof. Uit Zijn genade worden wij gerechtvaardigd. Al zouden wij willen, dat het anders was, dan blijft het nog zoo. Al willen wij nog zoo gaarne ons zelf rechtvaardigen, toch blijft het zoo, dat wij gerechtvaardigd zijn uit genade. "Zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods en worden om niet gerechtvaardigd." (Rom. 3:23,24.) In deze bedeeeling ervaren dat alleen zij, die wat God geeft, geloovig aannemen; in de toekomst zal het blijken, dat Jezus Christus de Zaligmaker is der wereld. De schuld van Adam over alle menschen, de genade van Christus, de rechtvaardiging uit genade over alle menschen.

Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Onze werken verdienen geen roem. Ons geloof verdient geen roem. God rechtvaardigt ons, buiten onze werken om en buiten ons geloof om. Het is Zijn welbehagen, dat Hij den goddelooze rechtvaardigt om de verlossing, die in Christus Jezus is. Dat is "nu" geopenbaard; dat is het Evangelie voor deze bedeeeling, dat in andere bedeeelingen niet bekend is gemaakt, en dat we dus elders in de Schrift niet vinden.

Het is het Evangelie van Paulus.

worden; bleef hij echter liever slaaf, dan werd hem met een priem het oor doorboord, "en hij zal hem eeuwig dienen." Maar toch zeker niet tot in het oneindige?

Ik zou tal van dingen kunnen noemen uit den Mozaïschen eeredienst, die eeuwig worden genoemd: voorschriften aangaande de priesterkleding, de lampen, de zilveren trompetten, de reinigingen, de feestdagen, en die toch niet duren tot in het oneindige.

En dan wijs ik u in de tweede plaats op teksten, waar over twee of meer eeuwigheden gesproken wordt. Daar hebt ge alle teksten (op twee na) waar bij ons staat: alle eeuwigheid; daar staat letterlijk: de eeuwen der eeuwen, of, als ge dat liever hoort: de eeuwigheden der eeuwigheden. Voorts hebt ge de teksten, waar deze eeuw staat tegenover de toekomstige: Matth. 12:32; Mark. 10:30; Luk. 18:30; 20:34; Ef. 2:7, of waar het woord eeuwen in het meervoud staat, bijv. Ef. 3:9; Kol. 1:26; 1 Tim. 1:17; Hebr. 6:5; 9:26. Wanneer eeuwigheid oneindig is, dan kan er niet meer dan één eeuwigheid zijn.

En dan noem ik ten derde nog teksten, waar letterlijk gesproken wordt van het einde of de voleinding der eeuwigheid. Daar het einde van de oneindigheid een onmogelijkheid is, heeft men in deze teksten niet eeuwigheid geschreven, maar eeuw of wereld. Mark. 13:49; 1 Kor. 10:11; Hebr. 9:26; Matth. 13:39,40; 24:3; 28:20.

Ik behoeft niet meer te zeggen; het is duidelijk, dat het woord eeuwigheid in den zin van oneindigheid in zeer veel gevallen onmogelijk de vertaling kan zijn van olaam en van aioon. Er blijft dus alleen over, dat we die woorden vertalen door eeuw in den zin van tijdperk. Dat woord past overal. Maar dan weten we tevens, dat het Bijbelsche woord geen oneindigheid aanduidt. Een eeuwigheid is een tijdperk. Over die tijdperken schrijf ik nog afzonderlijk. Het was me er nu alleen om te doen, aan te toonen, dat eeuwig niet eindeloos is.

Ook niet, wanneer er sprake is van eeuwig oordeel. (Het woord eeuwig verdoemenis staat nergens in de Schrift.) Het

eeuwig oordeel is het oordeel van de toekomende eeuwen. Het eeuwige leven is het leven van de toekomende eeuwen. Houden die eeuwen op, dan houdt ook de eeuwige straf op, en ook dat leven, dat eeuwig leven genoemd wordt. Maar daarmee houdt het leven niet op. Na het eeuwige leven komt de toestand, dat God alles in allen is. Dan is er geen dood meer en dan leeft alles.

We moeten dus eigenlijk niet het woord eeuwig gebruiken, maar eeuwsch. Bij eeuwig denkt iedereen aan eindeloos, en dat beteekent het grondwoord niet; eeuwsch zou beteekenen: tot de eeuw behoorende. (Vergelijk: daagsch, zondagsch.)

A. Lukkien

goddelooze rechtvaardigt.” — “Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heer Jezus Christus.” — “Gerechtvaardigd door Zijn bloed.” — “God is het, die rechtvaardig maakt.”

“De rechtvaardigheid Gods wordt in het Evangelie geopenbaard,” zegt Paulus in de inleiding van den Romeinenbrief, (1:17) en wanneer hij dan heeft aangetoond, dat de toorn Gods rusten moet op Jood en Heiden beide, en dat uit de werken der wet geen vleesch zal worden gerechtvaardigd, begint hij opnieuw: “Maar nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard geworden zonder de wet.” (3:21.)

We moeten dat woord “nu” in zijn letterlijken zin nemen. Nu, toen Paulus dit aan de Romeinen schreef. Niet eerder werd ze geopenbaard. Ze bestond in Gods plan der eeuwen, vóór de grondlegging der wereld. Ze bestaat als feit sedert Golgotha, maar ze werd pas door Paulus openbaar gemaakt.

Ze bestaat sedert Golgotha, zoodat we gerechtvaardigd zijn, lang vóór we gezondigd hebben. We zijn immers ook tot zondaars gesteld, lang vóór we gezondigd hebben. (Rom. 5:19.) We zijn tot zondaars gesteld in Eden. Het eene zoowel als het andere gaat buiten ons om. In Adam zijn we zondaars; in Christus zijn we verlost.

Gerechtvaardigd uit genade door het geloof. De Hervorming heeft deze waarheid weer aan het licht gebracht. Maar geleidelijk is in het bewustzijn en in de theologie der Protestanten de klemtoon gevallen op het geloof in plaats van op de genade, en men doet het voorkomen, alsof God ons de rechtvaardigheid toerekent om ons geloof; alsof Hij ons rechtvaardigt, omdat wij gelooven. Men doet het voorkomen, alsof God in plaats van den strengen eisch der wet een anderen eisch heeft gesteld, den eisch van het geloof: alsof het in plaats van: “Doe dat, en gij zult leven,” nu geworden is: “Geloof dat, en gij zult leven.” En zoo

5 Eeuwen

In Gal. 1:4 zegt Paulus, dat Christus Zich gegeven heeft voor onze zonden, opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige booze wereld. Wereld, zegt daar de vertaling, maar het Grieksche woord is aioon en niet kosmos. De kosmos is de wereld, maar een aioon is, zooals we gezien hebben, een eeuw, een tijdperk. Deze tegenwoordige booze eeuw, moeten we lezen.

De eeuw, waarin wij leven, wordt een booze eeuw genoemd, en dat wekt de gedachte, dat er ook wel een betere eeuw kan zijn. Daarover laat de Schrift ons niet in het onzekere. Ze stelt immers op verschillende plaatsen deze eeuw tegenover de toekomstende. Zie Matth. 12:32; Mark. 10:30; Luk. 18:30; 20:34,35; Ef. 2:7; Hebr. 6:5. Deze tegenwoordige eeuw zal dus een einde nemen, en een nieuw tijdperk zal voor de aarde aanbreken.

Openb. 20 vertelt ons, met welke belangrijke gebeurtenis die toekomstende eeuw begint. De draak wordt gegrepen, geketend, in den afgrond geworpen en opgesloten, en de afgrond wordt verzegeld, opdat hij de volken niet meer zou verleiden. En opdat we goed zouden weten, wie bedoeld wordt, noemt de apostel hem met nog drie namen: oude slang (denk aan den hof van Eden) duivel en satanas. En nu behoeven we niet te vragen, of het in de toekomstende eeuw beter zal zijn dan in deze. In deze eeuw heeft satan de macht over de koninkrijken der wereld; die macht is hem gegeven, en hij geeft ze wien hij wil; (Luk. 4:6.) en toen hij ze aan den Heer Jezus aanbood, heeft Deze geweigerd, maar Hij heeft hem geen leugenaar gescholden. Trouwens, de Schrift noemt hem den god dezer eeuw. (2 Kor. 4:4.) Het maakt voor de wereld een groot verschil, of de duivel de god der eeuw is, of dat hij gebonden en machteloos gemaakt is.

De mensch is in die toekomstende eeuw nog niet anders geworden, maar hij wordt niet meer verleid. De koninkrijken der wereld staan dan niet onder de leiding van satan, maar ze zijn geworden van onzen Heer en van Zijn Christus. (Openb. 11:15;

In de bedeeing, die God met Israel hield, verklaarde Hij rechtvaardig, wie de wet hield. "Het zal ons gerechtigheid zijn, als wij zullen waarnemen te doen al deze geboden voor het aangezicht van Jehovah onzen God, gelijk als Hij ons geboden heeft," zegt Mozes Deut. 6:35. Daarmee waren ze in zich zelf niet rechtvaardig, maar God rekende ze rechtvaardig. En we lezen dan ook in het N.T., dat wetgetrouwe Israëlieten rechtvaardigen worden genoemd: Zacharias en Elisabeth, Jozef van Nazareth, Simeon van Jerusalem, Jozef van Arimathea, en ook Cornelius, de Jodengenoot van Cesarea. In die bedeeing kon men door de wet gerechtvaardigd worden, zooals ook Paulus zegt in Rom. 2:13, vóór hij de rechtvaardiging uit genade bekend maakt: "De anders der wet zullen gerechtvaardigd worden." Maar het is vooral Jakobus, die, schrijvende aan de twaalf stammen, deze rechtvaardiging uit de werken in het oog houdt. Hij geeft Abraham en Rachab als voorbeelden. (Jak. 2:21,24,25.)

De rechtvaardiging, die Paulus ons leert kennen, de rechtvaardiging zonder de werken, komt in de Schrift buiten zijn brieven niet voor. In de Evangelien zoeken wij ze tevergeefs, en we vinden ze ook niet meer na den Brief aan Filemon.

Het Evangelie van Paulus luidt: God rechtvaardigt den zondaar, erkent hem als een rechtvaardige, en dat om niet, gratis, zoo maar, gegeven, zooals er letterlijk staat in Rom. 3:24. De zondaar doet daar zelf niets toe; God doet het alleen, omdat het Hem behaagt. Dit zijn woorden uit den Romeinenbrief: "Zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is, welken God voorgesteld heeft tot een betooning van Zijn rechtvaardigheid in den tegenwoordigen tijd, opdat Hij rechtvaardig zij en rechtvaardigende dengene, die uit het geloof van Jezus is." "Wij besluiten dan, dat de mensch door het geloof gerechtvaardigd wordt zonder de werken der wet." — "Hij is een eenig God, die de besnijdenis rechtvaardigen zal uit het geloof en de voorhuid door het geloof." — "Die den

12:10.) Dan geeft God de Heer aan den Zoon van Maria den troon van Zijn vader David en Hij zal over het huis van Jakob Koning zijn in de eeuw. (Luk. 1:32,33.) Dan wordt Israel het koninkrijk priesterdom; het brengt alle volken tot Christus en het regeert alle volken in Zijn Naam. Dan wordt alles vervuld, wat in de profeten en de psalmen daarvan is voorzeggd. Ik lees u alleen voor Ps. 67: "De volken zullen U, o God, loven; de volken altemaal zullen U loven; de natiën zullen zich verblijden en juichen, omdat Gij de volken zult richten in rechtmatigheid, en de natiën op aarde, die zult Gij leiden. De volken zullen U, o God, loven; de volken altemaal zullen U loven. De aarde geeft haar gewas; God, onze God, zal ons zegenen en alle einden der aarde zullen Hem vreezen."

Ge gelooft toch zeker niet, dat wij nu in dien tijd zijn?

Duizend jaren duurt die eeuw. Ik weet wel, dat de menschen, die alles betwijfelen, wat de Schrift zegt, ook van deze duizend jaren niet willen weten, maar de Schrift zegt het zes maal, en daarom geloof ik, dat het duizend jaren zullen zijn.

En dan nemen de duizend jaren een einde, dat we niet verwacht zonden hebben. Satan wordt ontbonden, (Openb. 20:7.) en verleidt opnieuw de volken; er ontstaat een ontzaglijke opstand, maar de opstandelingen worden verslonden door vuur van den hemel, en Satan wordt geworpen in den poel van vuur en zwavel.

Dan heeft voor den grooten witten troon het oordeel plaats; dan "vergaat de wereld," en er komt een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin volgens 2 Petr. 3:13 gerechtigheid woont. Gedurende de duizend jaren heerschte de gerechtigheid, op de nieuwe aarde woont ze. Nu is de bede van het "Onze Vader" vervuld: "Uw Koninkrijk kome; Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzoo ook op aarde."

Johannes geeft in Openb. 21 en 22:1-5 een korte beschrijving van de heerlijkheid van deze laatste eeuw. Het is nog niet de eindtoestand. Het allerlaatste van de wereldgeschiedenis moeten

6 Het Evangelie van Paulus

Paulus noemt het Evangelie, dat hij predikt, drie maal "mijn" Evangelie, in Rom. 2:16; 16:25 en 2 Tim. 2:8, en twee maal "ons" Evangelie in 2 Kor. 4:3 en in 1 Thess. 1:5, waar hij ook spreekt uit naam van zijn mede-apostelen Timotheüs en Silvanus. Zeker, het is het Evangelie van God, het Evangelie van Jezus Christus, maar Paulus heeft het recht om te spreken van "zijn" Evangelie, omdat hem het Evangelie der voorheid toebetrouwd was, (Gal. 2:7.) Dat is een ander Evangelie dan het Evangelie der besnijdenis, dat toebetrouwd was aan Petrus.

Een ander Evangelie. Dat wil niet alleen zeggen, dat Paulus en de zijnen tot de heidenen zouden gaan, en Petrus met de andere elf tot de besnijdenis, maar het is inderdaad een ander Evangelie, zooals blijkt, wanneer we hetgeen Paulus in zijn brieven schreef, vergelijken met wat in het overige deel van het Nieuwe Testament staat.

Het zijn hoofdzakelijk twee onderwerpen, die Paulus behandelt en waarover de anderen zwijgen: de Rechtaardiging en de Verzoening.

Wanneer de Schrift zegt, dat God den goddelooze rechtaardigt, dan wil dat niet zeggen, dat de man, die eerst goddeloos van aard en van daden was, nu voortaan rechtaardig van aard en van daden zou zijn, en dat er dus een inwendige verandering met hem plaats zou hebben gevonden. Neen, wanneer de Schrift spreekt van rechtaardigen, dan beteekent dat niet: rechtaardig maken, maar rechtaardig *verklaren*, als rechtaardig *erkennen*; *zeggen*, dat iemand rechtaardig is, hij moge het zijn of niet.

We lezen in Luk. 7:29 en in Rom. 3:4, dat God gerechtvaardigd wordt, en in Luk. 10:27 en in Luk. 16:15, dat menschen zich zelf rechtaardigen; ook daar heeft rechtaardigen de beteekenis: rechtaardig verklaren, als rechtaardig erkennen.

we lezen in 1 Kor. 15:24-28. Daar doet Christus te niet alle heerschappij en alle macht en kracht; daar doet Hij den laatsten vijand te niet, den dood, den tweeden dood, want de eerste dood was reeds te niet gedaan aan het begin van deze eeuw. (Openb. 20:14.) Dan geeft Hij het koninkrijk over aan God en den Vader; dan wordt Hij Zelf onderworpen Dien, die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen.

Zoo is het nog niet op de nieuwe aarde. Daar zijn de verkeerden nog in den tweeden dood; (Openb. 21:8.) daar zijn nog koningen; (vs. 24.) daar hebben de natiën nog genezing noodig; (22:2.) daar heerschen Zijn dienstknechten nog als koningen; (vs. 4.) daar heeft het Lam nog Zijn troon, (vs. 1 en 3) en heeft dus het koninkrijk nog niet overgegeven aan den Vader. Daar is het nog niet de volmaakte toestand. Daar is God nog niet alles in de menschen van 21:8,27, en 22:15. Openb. 21 en 22 is niet een poëtische beschrijving van het "zalig hemelleven," maar een korte schets van de laatste eeuw, die over deze aarde bestemd is.

Deze twee, de duizend jaren en de eeuw van de nieuwe aarde, heeten samen de eeuwen der eeuwen; de laatste heet in Hebr. 1:8 de eeuw der eeuw, en in Ef. 3:21 de eeuw der eeuwen. Dat is in onze vertaling al weer niet te zien. We lezen daar telkens: alle eeuwigheid, en dat doet denken, dat er maar één eeuwigheid is, maar het Grieksch heeft daar overal: eeuwen der eeuwen. Deze laatste bijzondere eeuwen worden eeuwen der eeuwen genoemd, een uitdrukking, die wij terstond verstaan, als we denken aan: knecht der knechten, heilige der heiligen, lied der liederen. (Het Hooglied heet zoo in het Hebreeuwsch.) En dan wordt in het Grieksch van Ef. 3:21 gesproken over de eeuw der eeuwen en in Hebr. 1:8 over de eeuw der eeuw. Het is jammer, dat de vertaling deze onderscheidingen verdoezelt onder de foutieve uitdrukking: alle eeuwigheid.

We kennen nu drie eeuwen: de tegenwoordige booze eeuw, de toekomstige eeuw en de eeuw der eeuwen. Tusschen de eerste en de tweede daarvan ligt de dag der wrake, die in Openbaring

beschreven wordt; tusschen de tweede en de derde ligt de oordeelsdag van Openb. 20. De vraag doet zich voor, of er vóór de tegenwoordige eeuw ook nog eeuwen geweest zijn. En daarop geeft de Schrift wel antwoord.

Allereerst lezen we in Ef. 2:2, dat wij eertijds gewandeld hebben naar de eeuw dezer wereld. Deze eeuw en deze wereld hooren bij elkaar. In een volgende eeuw is ook een nieuwe wereld; in een vorige eeuw was ook een vroegere wereld. En nu noemt de Schrift in 2 Petrus twee vroegere werelden. In de eerste plaats de "oude wereld" in de dagen van Noach, de wereld der goddeloozen, (2:5) die door den zondvloed, beter vertaald de overstroming, gecoördeld is. En ten tweede de "wereld die toen was," (3:6) die uit het water en door (lett.) het water bestond, en die eveneens door een overstroming vergaan is. [Dat dit niet dezelfde wereld was als die van Noach, is duidelijk: die bestond niet door het water.] Dat is al het bericht, dat we van deze eerste wereld hebben.

Maar Gen. 1:1 en 2 geeft er toch meer licht over, wanneer we dat lezen in verband met Jes. 45:18. "In den beginne schiep God den hemel en de aarde. De aarde nu was woest en ledig," zoo staat er, en in Jes. 45:18 lees ik: "Hij heeft ze (de aarde) niet geschapen, opdat ze ledig zijn zou." Maar dat staat er in het Hebreeuwsch volstrekt niet. Er staat: lo thohoe beraäch: niet ledig schiep Hij ze. Meer staat er niet. Wanneer er le voor thohoe stond, zooals in den volgenden zin: "tot bewoning formeerde Hij ze," dan zou de vertaling luiden: niet tot ledig schiep Hij ze, en men zou dat kunnen omschrijven: "Hij heeft ze niet geschapen, opdat ze ledig zou zijn." Maar dat staat er niet; er staat: "Niet ledig schiep Hij ze." Dat klopt niet met Gen. 1:2, doch ook daar is de vertaling niet zuiver. Er moet staan: "En de aarde werd woest en ledig."

Met deze enkele aanwijzingen krijgen we dus een bericht, dat God in den beginne (Gen. 1:1.) de hemelen en de aarde heeft geschapen, en dat die aarde niet ledig was; dat ze in Gen. 1:2

woest en ledig en duister werd ten gevolge van een overstroming. Meer weten we niet van die eerste wereld, "die toen was." In Gen. 1:3-31 krijgen we dan het verhaal, hoe God in zes dagen den hemel en de aarde opnieuw heeft toebereid, (gemaakt, zegt Ex. 20:11, niet geschapen.) en daarmee krijgen we de tweede wereld, de oude, die tot Noach duurde.

We hebben dus vijf eeuwen geteld: 1. Van de schepping van Gen. 1:1 tot de verwoesting van Gen. 1:2. — 2. Van Adam tot den "zondvloed." — 3. Van Noach tot den dag der wrake, de tegenwoordige booze eeuw. — 4. Van het binden van satan tot aan het wereldgericht. — 5. Van dat gericht tot aan de voleinding van 1 Kor. 15:24-28.

We lezen in 2 Tim. 1:9 en in Tit. 1:2 de woorden: "voor de tijden der eeuwen." We lezen in Hebr. 9:26 van de voleinding der eeuwen. We zien dus, dat de gezamenlijke eeuwen een afgesloten tijdperk vormen van de schepping tot de wereldverheerlijking. Voor deze eeuwen heeft God een plan gemaakt. Ef. 3:11 noemt dat "prothesis toon aioonoon," plan der eeuwen, niet: eeuwig voornemen. Dat plan voert Hij in den loop der eeuwen uit. En Hij heeft ons van dat plan bekend gemaakt in de Schriften in geschiedenis en profetie.

Wat buiten die eeuwen ligt, is voor ons verborgen. We weten niet, wat vóór de eeuwen was. En van wat na de eeuwen zijn zal, weten we alleen, dat God alles in allen zal zijn. Maar dat te weten is ook genoeg.

A. Lukkien